

Mondstuk van die Suid-Afrikaanse aartappelbedryf • Mouthpiece of the South African potato industry

CHIPS

VOL 37 NO 2 • MARCH / APRIL 2023

**SIRKEL-N-LANDGOED:
GESONDE MOERE VIR
VOLHOUBARE AARTAPPELPRODUKSIE**

**SATELLITE-DERIVED CROP
GROWTH INDICES FOR
MANAGEMENT OF POTATO CROPS**

Alternatiewe kragbronne
vir jou plaas

KZN small growers
hold farmers' day

Limpopo-kultivarproef
op Dendron, 2022

Rentekoerse en inflasie 101

Deur Rynoe Smith

Ons ervaar tans 'n tydperk waarin rentekoerse dramaties styg. Vir baie is dit onduidelik waarom rentekoerse op sekere tye ewe skielik die hoogte inskiet en op ander tye baie laag is. Wat belangrik is om te verstaan, is dat rentekoerse en inflasie hand-aan-hand gaan. Hoër rentekoerse sal normaalweg op hoë inflasie volg.

Kom ons kyk eers wat inflasie is. Inflasie is 'n volgehoue styging in die algemene pryspeil. Dit word gemeet deur 'n prysindeks (gewoonlik die VPI of verbruikersprysindeks) as 'n maatstaf van die styging in die prysvlak te gebruik. Die doel is om te meet hoe 'n sekere 'mandjie' goedere se prys van een datum tot 'n volgende verskil.

Dit kan byvoorbeeld gemeet word deur een maand met dieselfde maand van die vorige jaar, of een maand met die vorige maand te vergelyk, teen 'n jaarkeers. In lektetaal is dit eenvoudig die prysstyging oor die tydperk tussen twee datums.

Faktore wat prys bepaal

Om dit te verstaan, moet 'n mens kyk na die faktore wat prys bepaal. Daar is twee primêre faktore wat prys bepaal, naamlik vraag en aanbod (Figuur 1).

As die vraag toeneem, sal die prys outomaties styg en as die aanbod

afneem, sal die prys ook styg (as alle ander faktore dieselfde bly). Kom ons gebruik 'n veiling as voorbeeld. As daar op 'n veiling baie belangstellende kopers (vraag) is en min goedere wat opgeveil word (aanbod), sal pryse hoog wees, en andersom. Hierby moet ingereken word dat kredietskulde ook vraag kan verhoog, aangesien dit die verbruiker se bestedingsvermoë kunstmatig verhoog.

Die gevolg is dat inflasie styg (prysstyging). Die Suid-Afrikaanse Reserwebank (SARB) se primêre funksie is om inflasie onder beheer te hou. Daarom pas hulle rentekoerse gewoonlik aan wanneer inflasie styg. Wanneer rentekoerse styg, word dit duurder om skuld terug te betaal of aan te gaan, wat bestedingsvermoë onder druk plaas. Gevolglik neem vraag dan af.

Waarom die onlangse styging?

Nou kan die vraag gevra word: Hoekom het inflasie die afgelope ses maande so skerp gestyg? Eerstens, soos julle kan onthou, is die wêreld-ekonomieë 'kunstmatig' gestimuleer tydens die Covid-19-pandemie. In die VSA is tjeks byvoorbeeld aan landburgers uitgestuur en in SA is rentekoerse verlaag. Dit het tot gevolg gehad dat vraag toegeneem het, met 'n gevolglike styging in inflasie (klasieke voorbeeld).

Tweedens het die Rusland/Oekraïne-oorlog die aanbod- of produksiekant van die vraag-en-aanbod-kromme onder druk geplaas. Die aanbod (besikbaarheid) van baie produkte – bv. olie, gas en verskeie landbouprodukte afkomstig

van Rusland en Oekraïne – is daardeur verminder, wat weereens 'n prysstyging (en natuurlik hoër inflasie) tot gevolg het.

Hierdie gebeure noep die sentrale banke van die wêreld om rentekoerse te verhoog. Hoër rentekoerse laat kontant- en rentedraende beleggings weer aantrekliker lyk, terwyl aandelebeleggings se winste dikwels afneem as gevolg van laer verkope namate vraag onder druk kom. Die onsekerhede van die oorlog het ook in wêreldmarkte en onder beleggers onsekerheid en ongemak veroorsaak.

Hou voet by stuk

So, wat staan beleggers nou te doen? My aanbeveling is bloot om by jou langtermyn beleggingsdoelwitte te bly en met jou finansiële adviseur te gesels om seker te maak jy is op die regte pad. Hierdie soort gebeurtenisse het al telkemale in die verlede afgespeel, en die mark het elke keer herstel. 📈

Die inligting in hierdie artikel is nie finansiële, belasting-, regs- of beleggings-advies nie en die maatskappye in die PSG Konsult Groep waarborg nie die geskiktheid of potensieële waarde daarvan nie. Aangesien individuele behoeftes en risiko-profiële verskil, stel ons voor dat jy 'n gekwalifiseerde finansiële adviseur raadpleeg indien nodig. PSG Wealth Financial Planning (Edms) Bpk is 'n gemagtigde finansiële diensteverskaffer.

Vir meer inligting, kontak Rynoe Smith van PSG Wealth Preller Walk by 082 453 3320 of rynoe.smith@psg.co.za.

Figuur 1: Wet van vraag en aanbod.

